

Nr 582

Av fru **Sjöstrand** och herr **Rimmerfors**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 138, angående ökad examination av tandläkare, m. m.

För att snarast möjligt öka examinationen av tandläkare föreslår Kungl. Maj:t i proposition nr 138 att den årliga elevintagningen vid tandläkarhögskolorna från och med budgetåret 1955/56 ökas från 180 till 240. Denna ökning skulle möjliggöras genom att tandläkarhögskolan i Stockholm tar in ytterligare 40 och tandläkarhögskolan i Malmö ytterligare 20 elever per år. Merantalet elever i Stockholm får sin undervisning under 3:e—8:e terminerna förlagd vid en till tandläkarhögskolan knuten odontologisk högskoleklinik som föreslås bli inrättad i Umeå.

Det förslag som 1951 års tandläkarkommitté lämnade i december 1953 koncentrerade sig på följande punkter:

- inrättandet av en tandläkarhögskola i Göteborg med en kapacitet av 100 intagningar per år;
- ökning av kapaciteten vid tandläkarhögskolan i Malmö med 20 per år till sammanlagt 100 elever, varvid dock 20 varje år skulle föras över till tandläkarhögskolan i Stockholm under sina sista fem terminer för slutlig utbildning och examen;
- tandläkarhögskolan i Stockholm svarar för slututbildning och examen för 120 studenter per år. För 32 av dessa elever förläggs tre terminer av studietiden till en till skolan i Stockholm knuten högskoleklinik som föreslås inrättad i Umeå.

Vid remissbehandlingen tillstyrktes förslaget att inrätta en tandläkarhögskola i Göteborg tämligen allmänt, men umeåförslaget mötte starka invändningar. Det förslag som nu läggs fram i propositionen går emellertid ut på att inrättandet av göteborgsskolan skjuts på framtiden, medan den tidigare föreslagna högskolekliniken i Umeå ökas ut till att omfatta 40 studenter per år, som där skall tillbringa sex terminer i motsats till av utredningen föreslagna tre terminer.

Detta i propositionen framförda förslag är resultatet av en beredning inom departementet och har inte på remiss underställts lärarkollegierna, medicinalstyrelsen eller tandläkarnas organisationer, trots att det så väsentligt avviker från det som tidigare lades fram av tandläkarkommittén.

I och för sig måste det betraktas som önskvärt att utbildningsanstalter av denna karaktär förläggs till Norrland. Så pass vägande praktiska invändningar har emellertid vid remissbehandlingen redan av det första mindre

omfattande umeåprojektet framställts från sakkunniga instanser att man måste ställa sig tveksam inför dess förverkligande.

Skälen för denna tveksamhet inför umeåprojektet är i stort sett följande:

— Patientunderlaget är otillräckligt. Enbart genomförandet av det första mindre omfattande förslaget förutsätter att folktandvården — bortsett från viss barntandvård — dras in till Umeå från en rayon med sju mils radie. Detta medför betydande praktiska olägenheter för patienterna och innebär att särskilda åtgärder måste vidtas för transporten av dem in till staden. Det kan nämnas att inte ens befolkningsunderlaget i Malmö har visat sig vara fullt tillräckligt för tandläkarhögskolan med dess kliniskt arbetande studenter.

— Tillgången på lärarkrafter i Umeå kan befaras bli för knapp. Staden har för närvarande 13 tandläkare, medan den föreslagna kliniken kräver 32 tandläkare som lärare. Av de 13 nu praktiserande tandläkarna torde endast ett fåtal komma att söka lärartjänst.

— Administrationen av högskolekliniken erbjuder svåra problem. Eftersom kliniken föreslås bli helt underställd tandläkarhögskolan i Stockholm får de i Stockholm arbetande huvudlärarna ansvaret för ledningen av motsvarande avdelningar i umeåkliniken. Detta betyder ökade arbetsbördor för dem beträffande både administration och examination och minskar deras redan nu knappt tillmätta tid för angelägna forskningsuppgifter.

Vinsten för Norrlands del av ett inrättande av den odontologiska högskolekliniken i Umeå får antas vara beroende dels av att någon garanti skapas för att de studenter som där får en avsevärd del av sin studietid förlagd rekryteras från regionen, dels av att ett någorlunda stort antal av dem efter examens avläggande söker anställning inom den nordliga delen av landet. Hur intagningsbestämmelserna skall utformas och vilka övriga åtgärder som skall vidtas för att det syftet skall nås diskuteras inte i propositionen.

Redan vid 1945 års riksdag fattades ett principbeslut om att en tredje tandläkarhögskola skulle inrättas. Departementschefen anser det självklart att denna förlägges till Göteborg. Under hänvisning till de planerade nybyggnaderna för den medicinska fakulteten vid Göteborgsuniversitet anser han emellertid att det av arbetsmarknadspolitiska och statsfinansiella skäl är nödvändigt att skjuta uppförandet av den för en tandläkarhögskola erforderliga byggnaden på framtiden. Byggnadsstyrelsen förlägger under vissa förutsättningar påbörjandet av byggnaden för tandläkarhögskolan till september 1959 och räknar med att den i så fall skulle kunna bli färdig våren 1962. Departementschefen anser att man måste räkna med att tidpunkten kan få förskjutas ytterligare framåt.

I detta läge finns det anledning att ingående granska det förslag till inrättande av provisoriska lokaler för tandläkarutbildning i Göteborg som muntligen framfördes till statsministern och ecklesiastikministern vid en uppvaktnings i november 1954. Den fastighet som i detta förslag avses, nämligen det s. k. Sprängkullshemmet, Sprängkullsgatan 8, är centralt belägen. Den kan var utrymd redan den 1 september 1955, och den nödvändiga ombyggnaden, kostnadsberäknad till 495 000 kronor, kan vara klar den 1 januari 1956. Ett förverkligande av detta förslag skulle möjliggöra att man redan hösten 1956 kunde påbörja utbildningen av cirka 40 studenter och senare utöka elevantalet till 80—100.

Om nämligen till att börja med 40 studerande förlägges till Göteborg och tar halva utrymmet i den provisoriska byggnaden i anspråk för preklinisk undervisning, kan den övriga delen disponeras för klinisk undervisning. Den medicinska fakultetens anatomiska och histologiska institutioner har förklarat sig kunna inom nuvarande egna lokaler sköta den del av den prekliniska undervisningen som faller inom respektive ämnesområden.

De lokaler som i övrigt behövs till den kliniska undervisningen kan Göteborgs stad med säkerhet ställa till förfogande. Medicinska fakultetens prekliniska institutioner, som efter hand byggs, innehåller ju också speciella lokaler för undervisning av odontologie studerande. Allteftersom dessa byggnader blir färdiga frigörs därför lokaler i den byggnad som förslaget avser från preklinisk undervisning och kan tas i anspråk för klinisk.

Patienttillgången i Göteborg är god, och kvalificerade lärarkrafter kan lätt erhållas.

En lösning enligt de här förordade riktlinjerna skulle, även om umeåprojektet avskrevs, men den av Kungl. Maj:t föreslagna utökningen av elevantagningen vid tandläkarhögskolan i Malmö godtogs, ge en snar ökning av examinationen till 240 tandläkare. Siffran skulle sedan stiga ganska snabbt, efter hand som en ökad intagning blir möjlig i Göteborg, genom den friställning av lokaler som sker då den medicinska fakultetens nybyggnader blir färdiga.

Med stöd av det som ovan anförts hemställes,

att riksdagen beslutar att i skrivelse till Kungl. Maj:t an hålla om en skyndsamt utredning angående påbörjandet av en tandläkarutbildning i Göteborg enligt ovan angivna riktlinjer.

Stockholm den 29 mars 1955

Helga Sjöstrand

Einar Rimmerfors